

**ORDIN
ПРИКАЗ**

01 iunie 2009

mun. Chișinău

nr.154

Cu privire la organizarea serviciilor de îngrijiri paliative

Întru realizarea prevederilor Legii nr. 263 din 27 octombrie 2005 „Cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului”, Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare pe anii 2008-2011, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 25.02.2008, a Strategiei de dezvoltare a sistemului de sănătate în perioada 2008-2017, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1471 din 24.12.07, Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1387 din 10 decembrie 2007, precum și în temeiul punctului 8 al Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 326 din 21.03.07

ORDON:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la organizarea serviciilor de îngrijiri paliative, conform anexei nr.1.

2. Directorilor Direcției Sănătății a Consiliului municipal Chișinău, Direcției Sănătății și Protecției Sociale UTA Găgăuzia, șefului Secției Sănătate a Primăriei mun. Bălți, Directorilor IMSP Spitale raionale, conducătorilor instituțiilor medico-sanitare republicane:

1) A lua act de prezentul ordin și a organiza, în cadrul asistenței medicale spitalicești, servicii de îngrijiri paliative în conformitate cu Regulamentul aprobat și Nomenclatorul instituțiilor medico-sanitare publice spitalicești.

2) A asigura informarea prestatorilor de îngrijiri paliative, contractați în modul stabilit de către Compania Națională de Asigurări în Medicină, privind persoanele, care necesită acest tip de îngrijire, inclusiv referirea acestora către instituțiile prestatoare de îngrijiri paliative, efectuând recomandarea respectivă în extrasul din fișa medicală de staționar (F 027e).

3) A colabora cu administrația publică locală, structurile asistenței sociale, în vederea implicării lucrătorilor sociali în activitatea echipelor multidisciplinare de acordare a îngrijirilor paliative, inclusiv pentru

identificarea surselor financiare suplimentare pentru acordarea îngrijirilor paliative la domiciliu (componenta socială).

3. Consiliul Național de Acreditare și Evaluare va organiza acreditarea prestatorilor de îngrijiri paliative, conform programului stabilit.

4. Direcția Resurse Umane, Universitatea de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” vor organiza instruirea continuă în domeniul îngrijirilor paliative, cu implicarea la necesitate a organizațiilor non-guvernamentale.

5. Direcția servicii medicale individuale, Centrul Național de Management în Sănătate vor acorda suportul consultativ-metodic prestatorilor de îngrijiri paliative în vederea organizării eficiente a acestui tip de îngrijire.

Controlul asupra îndeplinirii prezentului ordin se asumă dlui Mircea Buga, viceministru.

Ministru

Larisa CATRINICI

REGULAMENTUL **cu privire la organizarea serviciilor de îngrijiri paliative**

I. Dispoziții generale

1. Regulamentul cu privire la organizarea serviciilor de îngrijiri paliative (în continuare Regulament) este elaborat în conformitate cu recomandările Organizației Mondiale a Sănătății, a Comitetului de Miniștri ai statelor membre a Consiliului Europei (Rec. 24/2003) și cu prevederile Programul Unic al asigurării obligatorii de asistență medicală.
2. Regulamentul stabilește noțiuni și principii de bază ale serviciilor de îngrijiri paliative, modul de organizare a serviciilor de îngrijire paliativă, criteriile de selectare a beneficiarilor, obligațiunile și drepturile prestatorilor de îngrijiri paliative.
3. În sensul prezentului ordin, se definesc următoarele noțiuni:
 - 1) Îngrijiri paliative – un tip de îngrijiri, care combină un șir de măsuri și terapii în scop de a îmbunătăți calitatea vieții pacienților și familiilor acestora, făcând față problemelor asociate cu boala amenințătoare de viață, prin prevenirea și înlăturarea suferinței, prin identificarea precoce, evaluarea corectă și tratamentul durerii și al altor probleme fizice, psiho-sociale și spirituale. În sens medical, prin îngrijiri paliative se înțelege îngrijirea activă și totală a pacienților a căror boală nu mai răspunde la tratament curativ, menită să asigure controlul durerii și al altor simptome clinice;
 - 2) Beneficiari de îngrijiri paliative – pacienții de toate vârstele, cu maladii cronice în stadiu avansat și alte boli cu prognostic limitat, care au speranța de viață sub 12 luni, cu simptome necontrolate, suferință psiho-emoțională sau spirituală semnificativă și/sau prezintă un anumit nivel de dependență;
 - 3) Prestatori de servicii de îngrijiri paliative – unități specializate, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, inclusiv asociațiile și organizațiile autorizate pentru prestarea serviciilor de îngrijiri paliative, în modul stabilit de legislația în vigoare.
 - 4) Echipă interdisciplinară – un grup de profesioniști cu instruire și experiență corespunzătoare pentru prestarea serviciilor de îngrijiri paliative, confirmată în modul stabilit de actele normative în vigoare, care lucrează sinergic și a căror scop comun îl constituie îmbunătățirea calității vieții pacienților și familiilor acestora. Componenta echipei variază în dependență de necesitățile particulare ale beneficiarilor de îngrijiri paliative.

- 5) Hospice – instituție specializată cu paturi pentru prestarea serviciilor de îngrijiri paliative;
 - 6) Planul de îngrijiri paliative – documentul redactat de prestatorul de servicii de îngrijiri paliative, împreună cu pacientul sau reprezentantul său legal, care conține preferințele și necesitățile pacientului în îngrijiri paliative și este revizuit periodic în cadrul ședinței interdisciplinare.
4. Principiile de bază ale îngrijirilor paliative sînt următoarele:
- 1) ameliorarea calității vieții și influența pozitivă a evoluției bolii;
 - 2) asigurarea controlului durerii și a altor simptome;
 - 3) unitatea de îngrijiri paliative este pacientul și familia lui
 - 4) afirmarea valorii vieții și considerarea morții ca un proces natural;
 - 5) conștientizarea că nu se intenționează nici să grăbească și nici să amîne decesul;
 - 6) integrarea aspectelor psiho-sociale și spirituale în îngrijirea pacientului;
 - 7) utilizarea echipei interdisciplinare pentru a satisface nevoile medicale complexe ale pacientului;
 - 8) includerea acelor investigații care sînt necesare unei mai bune înțelegeri și unui tratament adecvat pentru complicațiile clinice ale bolii.

II. Modul de organizare a serviciilor de îngrijiri paliative

5. Serviciile de îngrijiri paliative pot fi prestate:
- 1) în hospice;
 - 2) la domiciliu;
 - 3) în secțiile de îngrijiri paliative și de echipe mobile specializate în îngrijiri paliative din cadrul instituțiilor medico-sanitare spitalicești;
 - 4) în ambulatorii de îngrijiri paliative.
6. Serviciile de îngrijiri paliative la domiciliu sînt prestate de echipe interdisciplinare specializate la domiciliul pacienților eligibili cu status de performanță modificat, care face dificilă deplasarea acestora, în conformitate cu actele normative în vigoare.
7. În hospice și secție/paturi de îngrijiri paliative din cadrul instituțiilor medico-sanitare spitalicești se prestează servicii de îngrijiri paliative în regim de spitalizare pentru pacienții eligibili, inclusiv cu plasamentul temporar al pacienților pentru a da răgaz prestatorului de îngrijiri paliative la domiciliu și/sau familiei.
8. Echipele mobile specializate în îngrijiri paliative din cadrul instituțiilor medico-sanitare spitalicești sînt formate din personalul propriu al instituției respective, sau al unei alte organizații de îngrijiri paliative subcontractate, instruit și certificat în îngrijiri paliative, care intervin la solicitare și asigură prestarea acestor servicii pentru pacienții eligibili internați.
9. Ambulatoriile de îngrijiri paliative sînt organizate în cadrul hospice-ului, instituțiilor medico-sanitare spitalicești, a altor instituții medicale sau socio-medicale sau de sine stătătoare și prestează servicii de îngrijiri paliative pentru pacienții eligibili mobili.

10. Serviciile de îngrijiri paliative se prestează conform protocoalelor și standardelor naționale și internaționale în domeniu, cu respectarea actelor normative în vigoare privind prestarea serviciilor medicale.
11. Serviciile de îngrijiri paliative se acordă de către o echipă interdisciplinară, care include un medic, asistent medical, psiholog, lucrător social, voluntari și alt personal, în funcție de necesitățile pacientului (fizioterapeut, chinetoterapeut etc).
12. Criteriile de selectare a beneficiarilor sînt:
 - 1) prezența unei patologii cronice în stadiu avansat, care nu răspunde la tratament curativ sau progresează în ciuda tratamentului specific;
 - 2) prognostic limitat cu speranța de viață este sub 12 luni;
 - 3) prezența unor simptome necontrolate sau suferință psihologică sau spirituală semnificativă sau/și un anumit nivel de dependență.
13. Selectarea beneficiarilor de servicii de îngrijiri paliative se efectuează de către medicul de familie și medicul specialist de profil, în baza criteriilor stabilite în punctul 11, care completează biletul de trimitere pentru inițierea acordării serviciilor de îngrijiri paliative.
14. Programarea pacienților pentru acordarea serviciilor de îngrijiri paliative, prin înregistrarea lor pe lista de așteptare, se efectuează individual de către fiecare prestator în baza biletului de trimitere.
15. Prestatorul preia pacientul în ordinea de înregistrare în lista de așteptare, ținînd cont de pronosticul beneficiarilor, pe baza unui protocol de selecție și în limita capacității prestatorului.
16. Inițierea acordării serviciilor de îngrijiri paliative este posibilă doar cu consimțămîntul, în formă scrisă, a pacientului sau a reprezentantului său legal, în cazul pacienților fără discernămint, perfectat în conformitate cu prevederile articolului 13 al Legii cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului nr. 263 din 27 octombrie 2005.
17. Întocmirea planului de îngrijiri paliative și prestarea acestora se realizează în baza rezultatelor examinării complete a beneficiarului, efectuată la prima vizită de către echipa interdisciplinară, care vor fi incluse în fișa personală de evaluare împreună cu pronosticul bolii.
18. Planul de îngrijiri paliative cuprinde, în mod obligatoriu, prognosticul bolii, enumerarea problemelor, obiectivelor și intervențiilor necesare de îngrijire, sarcinile fiecărui membru din echipa interdisciplinară, medicația prescrisă, echipamentul și consumabilele necesare, consimțămîntul pacientului sau a reprezentantului său legal și prognozarea următoarei revizuirii a sale.
19. Prestatorul informează pacientul și membrii familiei sau reprezentantul său legal, privind modul, periodicitatea și volumul de acordare a serviciilor de îngrijiri paliative.
20. Prestatorul asigură evidența serviciilor de îngrijiri paliative efectuate pentru fiecare pacient în fișa de îngrijiri paliative, la care este anexat biletul de trimitere, consimțămîntul, fișa personală de evaluare și planul de îngrijiri paliative.

21. Asigurarea cu medicamente și consumabile necesare pentru prestarea serviciilor de îngrijiri paliative se efectuează din mijloacele fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală destinate în acest scop.
22. Serviciile de îngrijiri paliative includ acele investigații, care sunt necesare unei mai bune înțelegeri și unui tratament adecvat pentru complicațiile manifestate clinic ale bolii.
23. Serviciile de îngrijiri paliative se acordă pînă la decesul pacientului sau transferării sale în altă instituție.
24. Raportarea despre finalizarea cazului asistat se efectuează de către prestator, în modul și termenii stabiliți de actele normative în vigoare (Centrului Național de management în Sănătate, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină).

III. Drepturile și responsabilitățile beneficiarilor de servicii de îngrijiri paliative

25. Beneficiarii de servicii de îngrijiri paliative au dreptul la:
 - 1) reducere a suferinței și atenuare a durerii, provocate de o boală, prin toate metodele și mijloacele legale disponibile, determinate de nivelul existent al științei medicale și de posibilitățile reale ale prestatorului de servicii de îngrijiri paliative;
 - 2) asistență religioasă conform confesiunii fiecăruia și cu dorințele acestuia;
 - 3) îngrijire terminală demnă de o ființă umană;
 - 4) securitate a vieții personale, integritate fizică, psihică și morală, cu asigurarea discreției în timpul acordării serviciilor de îngrijiri paliative;
 - 5) informații exhaustive cu privire la propria boală, metodele de îngrijire, precum și la riscul potențial și eficiența acesteia;
 - 6) atitudine respectuoasă și umană din partea prestatorului de servicii de îngrijiri paliative, indiferent de vîrstă, sex, apartenență etnică, statut socioeconomic, convingeri politice și religioase;
 - 7) informații cu privire la prestatorul de servicii de îngrijiri paliative, profilul, volumul, calitatea, costul și modalitatea de prestare a serviciilor respective;
 - 8) examinare, tratament și întreținere în condiții adecvate normelor sanitaro-igienice;
 - 9) opinie medicală alternativă și primirea recomandărilor altor specialiști, la solicitarea sa ori a reprezentantului său legal, în modul stabilit de legislație;
 - 10) asigurare de asistență medicală (obligatorie și benevolă), în conformitate cu legislația;
 - 11) exprimare benevolă a consimțămîntului sau refuzului la îngrijiri paliative și la participare la cercetarea biomedicală (studiul clinic), în conformitate cu legislația;
 - 12) asistență medicală gratuită în volumul stabilit de legislație;
 - 13) alte drepturi prevăzute de legislația în vigoare.
26. Beneficiarii de servicii de îngrijiri paliative au următoarele responsabilități:
 - 1) să comunice lucrătorului medical informații complete despre bolile suportate și cele curente, despre maladiile sale ce prezintă pericol social;

- 2) să respecte regulile de comportament stabilite pentru pacienți în cadrul serviciilor de îngrijiri paliative, precum și recomandările medicului în acest scop;
 - 3) să excludă utilizarea produselor farmaceutice și a substanțelor medicamentoase fără prescrierea și acceptul medicului și să informeze personalul medical despre alte tratamente alternative sau consumul cronic de alcool sau psihotrope;
 - 4) să respecte drepturile și demnitatea altor pacienți, precum și ale personalului medico-sanitar.
27. În cazul încălcării de către pacient a regulilor de tratament și de comportament în instituția medico-sanitară, încălcare ce are drept consecință daune materiale și morale, acesta poartă răspundere în conformitate cu legislația.

IV. Drepturile prestatorilor de servicii de îngrijiri paliative

28. Prestatorii de servicii de îngrijiri paliative au dreptul:
- 1) să colaboreze cu unități similare în scopul schimbului de experiență în domeniu;
 - 2) să participe la cursuri de instruire, conferințe, seminare, mese rotunde și alte activități, organizate în Republica Moldova și în alte țări, cu tematică relevantă în domeniul de îngrijiri paliative;
 - 3) să solicite informația necesară de la instituțiile medico-sanitare și asistență socială pentru realizarea obligațiilor de funcție;
 - 4) să încheie contracte de colaborare cu alte instituții;
 - 5) să aibă acces egal la finanțarea publică indiferent de natura lor juridică;
 - 6) să accepte beneficiari în funcție de capacitatea sa organizațională fără a compromite calitatea serviciilor și în funcție de grupul de patologii stabilite ca fiind eligibile.

V. Obligațiunile prestatorilor de servicii de îngrijiri paliative

29. Prestatorii de servicii de îngrijiri paliative sînt obligați:
- 1) să asigure condițiile necesare (sediul/încăperi, mobilier, telefon, echipamente, truse medicale, medicamente și consumabile necesare pentru realizarea manoperelor de îngrijiri paliative, conform standardelor stabilite, și altele) pentru prestarea serviciilor de îngrijiri paliative;
 - 2) să utilizeze materiale sanitare sterile de unică folosință, iar în cazul instrumentelor reutilizabile să asigure evidența, păstrarea și sterilizarea materialelor sanitare conform cerințelor actelor normative în vigoare;
 - 3) să asigure gestionarea corectă și evidența contabilă separată a medicamentelor și consumabilelor destinate pentru prestarea serviciilor de îngrijiri paliative;
 - 4) să angajeze pentru prestarea serviciilor de îngrijiri paliative personal, care deține diplomă de studii și instruirea corespunzătoare activității pe care o desfășoară și să aprobe obligațiunile de funcție pentru fiecare persoană

- angajată, cu precizarea nivelului de pregătire, a competențelor și a atribuțiilor;
- 5) să asigure instruirea continuă a personalului angajat și evaluarea gradului de competență, în conformitate cu actele normative în vigoare;
 - 6) să acorde servicii de îngrijiri paliative în volumul prevăzut în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală în baza biletelor de trimitere eliberate de către medicul de familie sau medicul specialist de profil;
 - 7) să asigure respectarea planului de îngrijiri paliative, în conformitate cu protocoalele și standardele în domeniu (în orice zi, inclusiv sâmbăta, duminica și în timpul sărbătorilor legale);
 - 8) să organizeze activitatea personalului, desemnat pentru prestarea îngrijirilor paliative, în afara orelor de muncă de bază;
 - 9) să asigure monitorizarea fiecărui pacient care primește îngrijiri paliative, conform unui sistem de monitorizare a evoluției pacientului aflat în îngrijire (fișa personală de evaluare);
 - 10) să organizeze evidența serviciilor de îngrijiri paliative conform formularelor de evidență medicală primară aprobate în modul stabilit;
 - 11) să acorde servicii de îngrijiri paliative tuturor asiguraților fără nici o discriminare;
 - 12) să asigure confidențialitatea întregului personal al prestatorului față de terți (conform reglementărilor în vigoare) privind datele de identificare și îngrijirile acordate;
 - 13) să efectueze instruirea pacientului, membrilor familiei sau reprezentantului lui legal, lucrătorului social, în domeniul îngrijirilor paliative cu implicarea lor, după caz, și să recomande măsuri de respectare a regimului sanitaro-epidemiologic;
 - 14) să acorde asistență psihologică și suportul necesar personalului și membrilor familiei care prestează servicii de îngrijiri paliative;
 - 15) să informeze instituțiile medico-sanitare primare, spitalicești și specializate de ambulatoriu, administrația publică locală și societatea referitor la contractarea cu Compania Națională de Asigurări în Medicină pentru prestarea serviciilor de îngrijiri paliative, despre serviciile de îngrijiri paliative prestate, obligațiile prestatorului, precum și obligațiile persoanei asigurate;
 - 16) să implice administrația publică locală, lucrătorii sociali în rezolvarea problemelor sociale a beneficiarului, care influențează nemijlocit rezultatele îngrijirilor paliative prestate;
 - 17) să asigure accesul la informație pacientului sau a reprezentantului său legal despre serviciile de îngrijiri paliative prestate și să organizeze accesul beneficiarilor la un registru de reclamații și sesizări, numerotat și parafat conform actelor normative în vigoare.

VI. Dispoziții finale

30. Soluționarea litigiilor se efectuează conform prevederilor actelor normative în vigoare.